

راند روند ۾

اچو ته راند روند ۾ سکون

اسان جي زمين
دوست اسان جي !

پيارو ٻارو! اسين جڏهن ماحول جي حفاظت جي ڳالهه ڪريون ٿا ته خاص ڪري ماحولياتي تبديليون اسان جي ڌيان ۾ اچن ٿيون، اسان جون ڪيئي سرگرميون جيئن سمنڊ ۽ دريائن ندين ۽ نالن ۾ گند ڪچرو اچلڻ ۽ وڻ وڍڻ ۽ ٻيلا ساڙڻ وغيره اسان جي ماحول کي گدلو ڪرڻ ۾ اهم ڪردار ادا ڪن ٿيون. اهي ڪوتاهيون ٻوڏ، ڌڪار ۽ جبلن جون ڇيڙون ڪرڻ جو سبب بڻجن ٿيون جنهن جي نتيجي ۾ ماڻهو بڪ، بدحالي، پاڻيءَ جي کوٽ، بيمارين ۽ زخمي ٿيڻ جي ڏکيائين سان منهن سامهون ٿين ٿا. تازو آيل ٻوڏ جي تباه ڪارين کي ته توهان ڏسي چڪا آهيو.

پنهنجي زمين کي بچائڻ جي لاءِ اسان کي گڏجي ڪم ڪرڻو پوندو ته پوءِ اچو ته پڙهون ٿا ته پاڻ پنهنجي ماحول کي گدلاڻ کان پاڪ ۽ صحتمند ڪيئن بڻائي سگهون ٿا.

2

سڀني هن پيري گرمي جي شدت تمام گهمڻي محسوس ڪئي. ڪاچوءَ به اونھاري جي گرمي بابت پنهنجو مشاهدو ٻڌائيو.

1

گرمين جي موڪلن کانپوءِ اسڪول جو پھريون ڏينھن هو، ٻار ھڪٻيڙيو وري پنھنجن دوستن سان ملي سرھا پئي ٿيا سڀني وٽ ٻڌائڻ لاءِ موڪلون گذارڻ جا قصا هئا.

4

گلوبل وارمنگ سڀني لاءِ نئون لفظ هو. ٻار غور سان مس بيٺا ڪي ٻڌي رهيا هئا.

3

گرمي واقعي هن پيري وڌيڪ پئي هئي. مس بيٺا پڻ موقعي جي مناسبت سان سبق جو موضوع کنيو ۽ ٻارن کي گرمي وڌڻ جي سببن بابت ٻڌائڻ شروع ڪيو.

6

ڪير ٻڌائيندو ته گدلاڻ (پوليوشن) ڪيئن پکڙي آهي؟

گدلاڻ پکڙجڻ جو هڪ اهم سبب مشينن جو استعمال آهي جن مان زهريلو دونهون ۽ گيسون نڪرنديون آهن ۽ ماحول کي گدلو ڪنديون آهن. ان کانسواءِ ننڍين وڏين فيڪٽرين جو بيڪار مادو جيڪو اهي نالي يا سمنڊ ۾ اڇلائين ٿا جنهن جي ڪري ماحولياتي گدلاڻ ۾ اضافو ٿئي ٿو.

ها ساجده خطرناڪ گيس ڪاربان ڊائي آڪسائيڊ آهي جيڪا بسن، ڪارن، رڪشائن، ٽرڪن ۽ فيڪٽرين جي چمنين مان دونهين جي صورت ۾ خارج ٿئي ٿي.

گرميءَ جي وڌڻ جو هڪ وڏو سبب گدلاڻ آهي، اهو ٻڌي سڀني ٻار حيران ٿيا ۽ سوچڻ لڳا ته گدلاڻ جي پکڙجڻ جا سبب ڪهڙا آهن.

5

ميڊيم ڌرتي جي گرمي پد ۾ مسلسل اضافي جو ڪهڙو سبب آهي؟

طارق تو تمام اهم سوال پڇيو آهي، اصل ۾ ان جو سبب ماحولياتي گدلاڻ آهي جيڪا گهڻي ڀاڱي اسان پاڻ ئي پيا پکڙيندا آهيون جنهن جي ڪري ماحول ۾ تبديلي ايندي آهي.

طارق سميت سڀني ٻار ڌرتيءَ جي وڌندڙ گرمي پد بابت ڄاڻڻ چاهين پيا ته آخر ڇا لاءِ زمين جو گرمي پد وڌندو پيو وڃي.

8

ٻارو! سج جي روشني سان ٻوٽا واڌ ويجهه ماڻن ٿا جيئن ٻوٽن جي واڌ ويجهه ۾ گرڻ هائوس جو ڪردار آهي اهڙي طرح اسان جو ماحول وري زمين جي لاءِ گرڻ هائوس وارو ڪردار ادا ڪري ٿو.

ٻارن کي ماڊل مان اها ڄاڻ حاصل ٿي ته زمين جي گرمي پد کي هڪ سطح تي برقرار رکڻ لاءِ ماحول جو ڪهڙو ڪردار آهي.

7

ها! هڪ طريقو آهي اهو آهي ”گرڻ هائوس جو عمل“ توهان هن ۾ لڳل شيشن کي ڏسو هي سج جي روشنيءَ کي اندر اچڻ ڏين ٿا پر سج جي تپش کي ٻاهر نڪرڻ کان روڪين ٿا.

ڇا زمين جي گرمي پد کي هڪ سطح تي برقرار رکڻ جو ڪو طريقو آهي؟

ٽيچر هڪ ماڊل جي وسيلي گرڻ هائوس بابت ٻارن کي ٻڌايو.

9

ها ڪوشِي، سج جون شعائون اسان جي زميني فضا ۾ داخل ٿين ٿيون، زمين جي مٿاڇري تي موجود مختلف گيسن جي سطح تي ڪجهه شعائون جذب ٿين ٿيون ۽ ڪجهه اسان جي زمين ۾ داخل ٿين ٿيون، جيڪڏهن اهي گيسون نه هجن ته پوءِ سموري گرمي ۽ تپش خلا ۾ واپس ٿي ويندي ۽ ڌرتي انسانن جي نشوونما لاءِ تمام ٿڌي ٿي ويندي.

ڌرتي گرین هائوس جيان سج جي شعائون کي ڪيئن روڪي ٿي؟

ٽيچر ٻارن کي سمجهايو ته گرین هائوس جي اثرن ذريعي زمين کي گرم رکڻ لاءِ ڪهڙي طرح مدد وٺي سگهجي ٿي.

10

هاڻ سوچيو ٻارو جيڪڏهن اسان جو ماحول تباهه ٿي وڃي ته پوءِ گرین هائوس جا اثر وڌندا ويندا ۽ زمين گرم ٿيندي ويندي.

واقعي مس بيٺا! جيڪڏهن اسان پاڻي ۽ هوا کي گڏو گڏ رهنداسين ته پوءِ هر سال ايئن گرمي وڌندي رهندي.

ڪاڇو ۽ سڀني ٻار اهو سمجهي ويا ته ماحول جي گڏلاڻ ٿي گرمي وڌڻ جو سبب آهي.

11

ٻارو اسان کي گڏجي ڪوشش ڪرڻي آهي ته وڌ کان وڌ ٻوٽا پوکيون، بجليءَ ۽ پاڻيءَ جي بچت ڪريون ۽ گند ڪچري کي ان جي اصل جاءِ تي اڇليون ته جيئن اسان جو ماحول گڏلاڻ کان پاڪ رهي.

ڪلاس جو وقت ختم ٿيڻ کان پھريان مس بيٺا ٻارن کي ڪجهه ڪارائتيون صلاحون ڏنيون جنهن وسيلي ماحول کي بهتر بڻائي سگهجي.

12

اسان جي زمين اسان جي دوست!

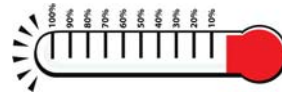
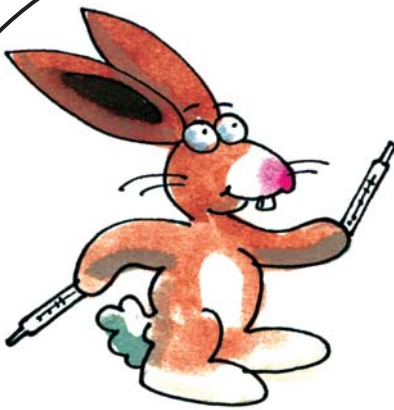
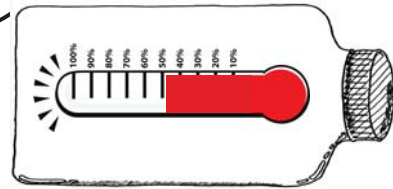
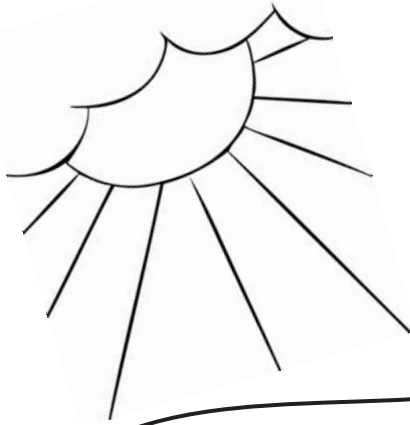
موڪل ۾ ٻار گڏ ٿي ويٺا ۽ سوچڻ لڳا ته ماحول کي بهتر ڪيئن بڻايو وڃي، ڪنهن دوست وٺ لڳايو مهم جي شروع ڪرڻ لاءِ چيو ته ڪنهن وري پاڻي بچائڻ جي ڳالهه ڪئي.

ٻارو! ڌرتي جي حفاظت لاءِ اسان جا ننڍڙا ننڍڙا عمل ماحول کي وڌيڪ خراب ٿيڻ کان روڪڻ ۾ مدد ڏيئي سگهن ٿا، ته پوءِ اچو ته گڏجي ڪري ڌرتيءَ کي آباد ۽ ساوڪ ڀرپور ڪرڻ لاءِ پنهنجو ڀرپور ڪردار ادا ڪريون.

گرين هائوس هڪ تجربو

گرين هائوس جو عمل اسان جي زندگين کي آسان بڻائڻ ۾ اهم ڪردار ادا ڪري ٿو، ڇو ته ان جي اثرن تحت ڌرتي گرم رهي ٿي نه ته هي ڌرتي اسان جي رهڻ جي قابل نه رهي ۽ تمام گهڻي سرد ٿي وڃي.

تجربو: گرين هائوس جي عمل کي سمجهڻ لاءِ ٻن ٿرماميترز ۽ هڪ وڏي صاف شيشي جي ٿانو جي ضرورت پوندي. هن تجربي ۾ اسين ڏسنداسين ته شيشي جي ٿانو وانگر اسان جو ماحول به سج جي گرمائش جذب ڪري ٿو.

- سج جي روشني ۾ باهر نڪرو.
- ٻنهي ٿرماميترز کي آمهون سامهون هڪ ئي سطح تي رکو.
- ٻنهي ٿرماميترن مان هڪ کي شيشي جي جڳ ۾ چڱي طرح سان ڍڪيو. اهو آهي گرين هائوس.
- ٻنهي ٿرماميترن جي گرمي پد کي هر اڌ ڪلاڪ کانپوءِ جانچيو جيڪا گهٽ ۾ گهٽ ٽي دفعا هجڻ گهرجي.
- ٻنهي ٿرماميترن جي گرم پد ۾ ڪيترو فرق آهي تي بحث ڪريو.

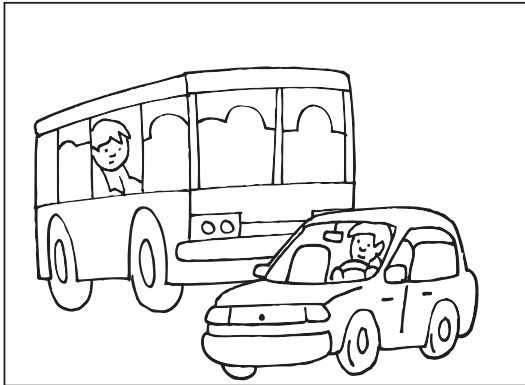
سرگرمي نمبر 02

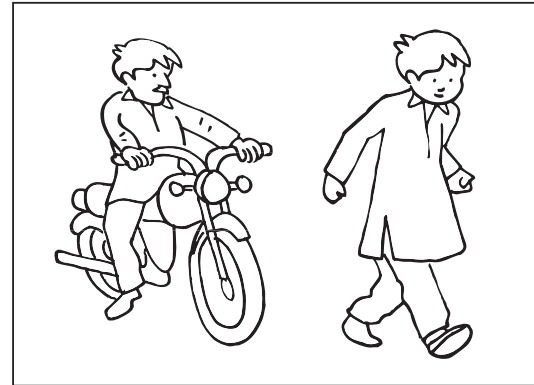
ماحول جي تبديلي ۽ اسان جو ڪردار

ٻارو! ماحول کي صاف سٿرو رکڻ لاءِ توهان ڪهڙا قدم کڻندا، انهن سرگرمين تي x نشان هڻو جنهن سان ماحول گدلو ٿئي ٿو. پوءِ ماحول دوست سرگرمين وارين تصويرن ۾ رنگ ڀريو.

1. بهتر ماحول لاءِ دوستاڻي سواري

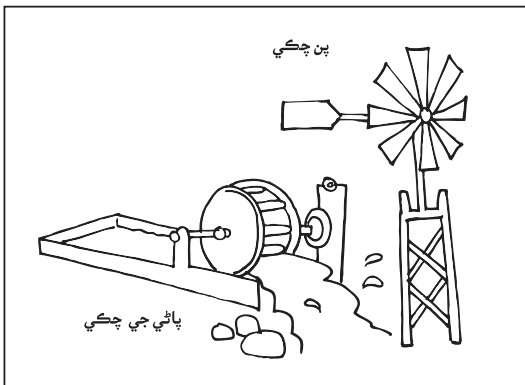

ڪار يا بس

پنڌ يا موٽر سائيڪل

2. بجلي حاصل ڪرڻ جو بهترين طريقو

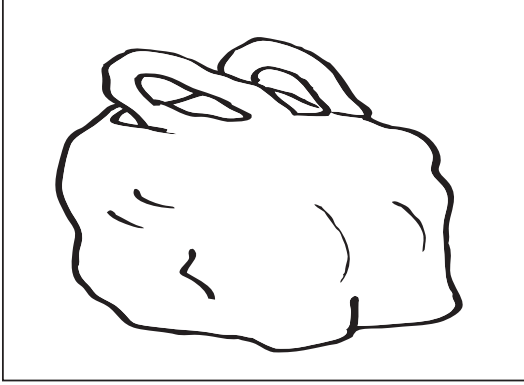
هوا يا پاڻي ذريعي حاصل ڪرڻ

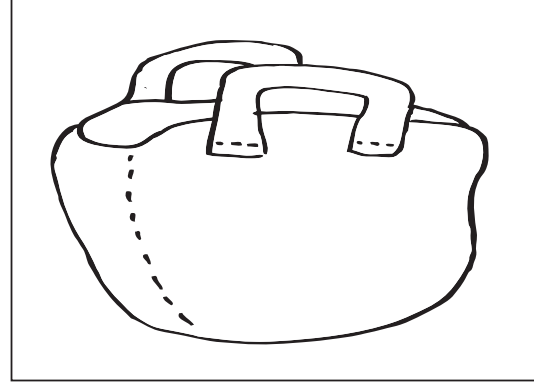
ڪوئلي ذريعي بجلي حاصل ڪرڻ

سرگرمي نمبر 02

3. سامان رکڻ لاءِ

پلاسٽڪ جو ٿيلهو

ڪپڙي جو ٿيلهو

4. سمنڊ جي ڪناري

گند ڪچرو، ڪچري جي دٻي ۾ وجهندو

گند ڪچرو پکيڙيندو

5. پاڻي جو استعمال: ڏند صاف ڪرڻ وقت

پاڻي کي وهڻ ڏيندو

نلڪو بند ڪري ڇڏيندو

اوهان جي ڄاڻ لاءِ

اسان هن شماري جي پڙهندڙن جي راءِ جو انتظار ڪنداسين ۽ خاص ڪري اسانکي اوسيتڙو رهندو پنهنجن ننڍڙن پڙهندڙن جو .
توهان اسانکي نئين ايندڙ شماري لاءِ ڪهاڻيون يا پنهنجي ٺاهيل ڪنهن تصوير کي هيٺ ڏنل ائڊريس تي موڪلي سگهو ٿا:

سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن
پلاٽ 9، بلاڪ 7، ڪمڪشان ڪلفٽن 5، ڪراچي 75600 پاڪستان
Phone : (92-21) 111-424-111, Fax: (92-21) 99251652
اي ميل: info@ecd-pak.com

پنهنجي راءِ کان اسان
کي آگاه ڪريو

هي شمارو آر سي سي _ اي سي ڊي پروگرام تحت آغا خان فائونڊيشن ۽ رائل نيندر لينڊ ايمپسي جي تعاون سان تيار ڪيو ويو.

طباعت ۽ اشاعت: سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن

